

Wstęp do teorii mediów

Wykład VII

Krzysztof Gajewski
Instytut Komunikacji Specjalistycznej i Interkulturowej
Uniwersytet Warszawski

Warszawa, 21 kwietnia 2022

Spis treści

1	Walter Jackson Ong: Psychodynamika oralności (1/2)	2
1.1	Podstawowe aksjomaty i pojęcia	2
1.2	Język jako działanie i magazyn wiedzy	2
1.3	Addytywność zamiast upodrzednienia	2
1.4	Nagromadzenie zamiast analizy	2
1.5	Redundancja lub obfitość	3
1.6	Zachowawczość i tradycjonalizm	3
2	Literatura	3

1 Walter Jackson Ong: Psychodynamika oralności (1/2)

1.1 Podstawowe aksjomaty i pojęcia

- „Onghish”
- oralność (mowa) — cyrograficzność (pismo) — typograficzność (druk)
- oralność — słowa zdarzenia, rozciągle w czasie, piśmienność — słowa przedmioty, rozciągle w przestrzeni
- Nie można zatrzymać dźwięku tak jak filmu, zatrzymany dźwięk to cisza. Można zarejestrować bezruch, widzenie preferuje bezruch
- hebr. dabar = słowo, zdarzenie

1.2 Język jako działanie i magazyn wiedzy

- Malinowski: język to działanie, nie obraz myśli
- W kulturze oralnej nazwa daje władzę nad przedmiotem; w kulturze cyrograficznej lub typograficznej nazwa to etykieta.
- Formuły oralne: wiedza ma postać łatwą do zapamiętania (mnemonika) (”Dziel i rządź!”, ”Błądzić jest rzeczą ludzką, wybacząć — boską”, ”twardy dąb”)
- ”W kulturze oralnej doświadczenie jest intelektualizowane mnemonicznie”, stąd waga pamięci jeszcze dla Augustyna

1.3 Addytywność zamiast upodrzednienia

- ”i” biblijne, tłumaczone jako ”kiedy”, ”wtedy”, ”więc”
- Język pisany posiada doskonalszą i trwalszą gramatykę niż mówiony, który jest zanurzony w kontekście egzystencjalnym, ułatwiającym porozumienie bez gramatyki

1.4 Nagromadzenie zamiast analizy

- ciążenie ku formułom: nie żołnierz, ale dzielny żołnierz; nie księżniczka, ale piękna księżniczka; nie dąb, ale mocny dąb
- relikty formularności: wróg ludu, kapitalistyczny podżegacz wojenny, Wielka Rewolucja Październikowa, The glorious Fourth of July (echa epitetów homeryckich)
- formularność jest odrzucana przez wysoką piśmienność

1.5 Redundancja lub obfitość

- W tekście pisanym można wrócić do wcześniejszego fragmentu; w przypadku mowy nie ma takiej możliwości.
- "Redundancja, powtarzanie tego, co dopiero powiedziane, gwarantuje nadawcy i odbiorcy porozumienie"
- Redundancja oralności vs rozrzedzona linearność pisma
- Pisanie około 10 razy wolniejsze niż mówienie
- Redundancja wprost proporcjonalna do wielkości audytorium ("Nie tylko..., lecz także")
- Podczas przemawiania lepiej coś powtórzyć, aniżeli zawahać się i zamilczeć szukając dalszej myśli (łac. copia)
- Afrykańskie mówiące bębny potrzebują osiem razy więcej słów niż mowa.

1.6 Zachowawczość i tradycjonalizm

- Społeczności oralne muszą stale powtarzać zmagazynowaną w formułach wiedzę, aby nie zanikła
- Stąd niechęć do eksperymentu i zmiany przyzwyczajień
- Postaci mądrych starców tracą na znaczeniu w społeczeństwie piśmiennym.
- Pismo przejmuje funkcję zachowawczą, a umysł uwolniony od wysiłku powtarzania zapamiętanego, może oddawać się poszukiwaniu nowej wiedzy
- Innowacje w kulturze oralnej są niewidoczne lub nieekspozowane

2 Literatura

1. Walter Jackson Ong, Oralność i piśmienność. Słowo poddane technologii, przeł. Józef Japola, Warszawa 2011.
2. Walter Jackson Ong, Osoba - świadomość - komunikacja. Antologia, przeł. Józef Japola, Warszawa 2009.